

یادداشت سردبیر

اگر مراد ما از «میراث مکتوب» همه آن نوشتارها باشد که از پیشینیان بازمانده است، خواه ناخواه این مفهوم، حوزه وسیعی از معارف و آداب را، تقریباً به وسعت همه ابعاد حیات و شؤون زندگانی دربر خواهد گرفت. دانش‌های طبیعی و ریاضی و علوم انسانی و صنایع و حرفه‌ها و... همه و همه، ماده تشکیل دهنده «میراث مکتوب» هستند.

همین وسعت محتوا و فراخی دامنه «میراث مکتوب»، بی تردید، از عوامل مؤثر در پیچیدگی پژوهش‌های تراثی است. به‌ویژه که حوزه‌های مختلف دانش و بینش بشر در تشکّل تراث، تداخل یافته و تعامل کرده‌اند و از این رو تعیین مرزهای قطعی و نفوذناپذیر، در میان نگارش‌ها و متون و آثار مربوط به رشته‌های گوناگون ممکن نیست.

برای فهم شعر خاقانی، باید از نجوم و اصطلاحات هیأت قدیم آگاه بود؛ و دریافت مقاصد ناصر خسرو، در گرو اطلاع از حکمت کلام اسماعیلی است. تجزیه و تحلیل البخلائی جاحظ، تنها پرتو شناخت سیر شهرنشینی در جهان اسلام ممکن است. الأغانی نوشته ابوالفرج اصفهانی را هم باید با کوله‌باری از آگاهی‌های تاریخی و فرهنگی - و حتی قبیله‌شناسی عرب - خواند و فهمید. اگر از نهضت خردگرایانه عصر آل بویه خبر نداشته باشیم، نمی‌توانیم تمایز جایگاه محمد بن جریر طبری و ابوعلی مشکویه رازی را در تاریخ‌نگاری درک کنیم؛ و اگر گیاه‌شناسی و جانورشناسی ندانیم و با آداب جنگ‌آوری قدما آشنا نباشیم، چنان که باید از برخی قصاید درخشان سبک خراسانی

لذت نخواهیم برد.

القصة، خواندن و نقد و ارزیابی هر یک از متون تراثی، نیاز به تخصصهای گوناگون و معارف مختلف دارد که معمولاً در یک نفر، گرد نمی‌آیند و یک میراث پژوه هر اندازه هم بسیارخوان و بسیاردان باشد، معمولاً از گشودن همه گره‌ها و اکتشاف جمیع دقایق و شناخت همه مبهمات متن، ناتوان خواهد بود.

اینجاست که ضرورت مشارکت و همکاری و همدستی دانشوران و متخصصان مختلف در پژوهش‌های تراثی خودنمایی می‌کند.

به‌عنوان مثال، هرچند سال‌هاست پژوهش در دیوان حافظ، به جد گرفته شده و محققان و متن پژوهان بسیار، در این حوزه وارد شده و قلم زده‌اند، با این‌همه هر از چند گاهی در برخی مقالات و تکنوگاری‌های اهل تحقیق، زوایای تازه‌ای از شعر و اندیشه او شناسانده می‌شود و ابعاد جدیدی از ابیات و اشعار او آشکار می‌گردد. از همین رهگذر، امروز حتی می‌دانیم که فهم تعبیر «جام عدل» در شعر حافظ، با مطالعه کتاب‌های مکانیک قدیم (علم الحیل) کامل‌تر می‌شود و ...

آینه میراث امیدوار است از طریق نشر مقالات نکته‌سنجانه و نقادانه پژوهشگران ساحت‌های مختلف فرهنگ و تمدن قدیم، بتواند زمینه‌ای بهتر برای همکاری و مشارکت اهل تحقیق در حل مشکلات متون و دستیابی به نصوص صحیح‌تر و تفاسیر و تحلیل‌های منطقی‌تر فراهم سازد و از مجموع آموخته‌ها و اندوخته‌های دانشوران و محققان حوزه میراث مکتوب در این راه استمداد کند؛ من الله التوفیق.

سر دبیر

آینه میراث